

Recydia®

Sürdürülebilir Kaynak Yönetimi
Sustainable Resource Management

2023 Hedefinde Döngüsel Ekonomide Atık Yönetiminin Yeri ve Genel Bakış

Dr. Oğuz CAN
Recydia AŞ
Genel Md.

21 Ekim, 2015

Tayced:Tüm Atık ve Çevre Yönetimi Derneđi 1 Kasım 2012 yılında kurulmuş olup, Endüstriyel Atık Yönetimi ve Atıktan Enerji alanında faaliyet gösteren 18 üyesi ile yaklaşık 1,5 milyar \$ fiili, 1 milyar \$ planlanan yatırım ile sektörün gelişimi, iyi uygulamaların paylaşılması, sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde, etkin atık yönetimi uygulamalarının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapmak amacı ile kurulmuştur.

Dernek Üyeleri Arasında, İzaydaş, İstaç, Recydia, Petkim, ATY Çevre, MSG Enerji, Remondis Burcu, Aneldođa, Chimirec Avrasya, Aten Atık, Ortadođu Enerji, Lokman Geri Kazanım, ITC, Erksan, Hexagon Katı Atık, Çözüm, Akademi Çevre, yer almaktadır.

Giriş:

Kentleşme oranının %50'lerden %70- 80'lere tırmandığı, ürün döngüsünün hızlandığı ve tüketim alışkanlıklarının çok hızlı değiştiği günümüzde;

AB'de ve Dünya'da "**atık önleme**"de kamu farkındalığını artıran ve atık tipine göre "**azaltım**"ı destekleyen etkin strateji ve planlama çalışmaları 2010 dönemi ve sonrasında yeni yönelimler ile ileri bir aşamaya taşınmaktadır. En iyi uygulamaların yeni planlamalara dahil edildiği çalışmalarda; güçlü "**önleme**" ve "**azaltım**", etkin bir "**geri kazanım**" sağlanması hedeflenmektedir.

Geri Kazanım'da öncelik "**maddesel geri kazanım**" ve sonrasında "**enerji geri kazanım**" olarak belirginleşmektedir.

Avrupa Komisyonu 2008/98/EC- AB Atık Yönetimi Çerçeve Yönetmeliği, 1999//31/EC-Depolama Yönetmeliği, 94/62/EC-Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Yönetmeliğini geri dönüşüm ve diğer atık ile ilgili hedeflerini gözden geçirmek üzere yeni bir yönetmelik teklifi ve eklerini 2 Haziran 2014 tarihinde benimsemiştir.

Avrupa'nın ***döngüsel ekonomiye geçişine yardım etmek, geri dönüşümü artırmak, ham maddeye erişimi sağlamlaştırmak, istihdam oluşturmak, ve ekonomik büyümeyi sağlamak*** amacıyla bu yeni teklif hazırlanmıştır.

Önemli hedeflerin set edildiği, başarmak ve gelişimi izlemek için gerekli enstrümanlara dair temel şartların eklendiği bu değişiklik döngüsel ekonomi paketinin bir parçasıdır.

Teklifte yer alan ana konular ve hedefler şunlardır.

- Belediye atıklarının geri dönüşümü ve tekrar kullanıma hazırlanması oranının 2030 yılı itibariyle %70'e çıkarılması,

- Ambalaj atıklarında – atık tipine göre aşamalı artış ön gören- geri dönüşümü ve tekrar kullanıma hazırlanması oranının %80 'e çıkarılması (2020- 2030 arasında geri dönüşümün artırılarak 2025'te kağıt için % 90, plastik için %60, ahşap için %80, cam, metal ve alüminyum için 2030 sonu itibariyle %90)
- Depolamanın 2025 itibariyle geri dönüştürülebilir maddeler (plastikler, kağıt, metal, cam ve biyokütle) için sonlandırılması böylece tehlikesiz atık depolamada azami %25 oranına erişilmesi.
- 2025 yılı itibariyle gıda atıklarının üretiminin % 30 azaltımı ile ilgili önlemlerin alınması,
- İnşaat ve Yıkıntı atıklarında geri kazanım hedeflerinin %50'ye artırılması,
- 2019'dan itibaren piyasaya sürülen EEE'nin %65'inin toplanması veya toplama etkinliğinde AB genelinde üretilen EEE'nin %85'ine ulaşılması,
- Üye ülkelerde olası uyum zorluklarını izleyebilen erken uyarı sisteminin kurulması,
- Üye ülkelerde en iyi uygulamaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması (örneğin, depolama vergisi, yakma vergisi, kirleten öder, belediyeler için destekler, geliştirilmiş ayrı toplama vb.)

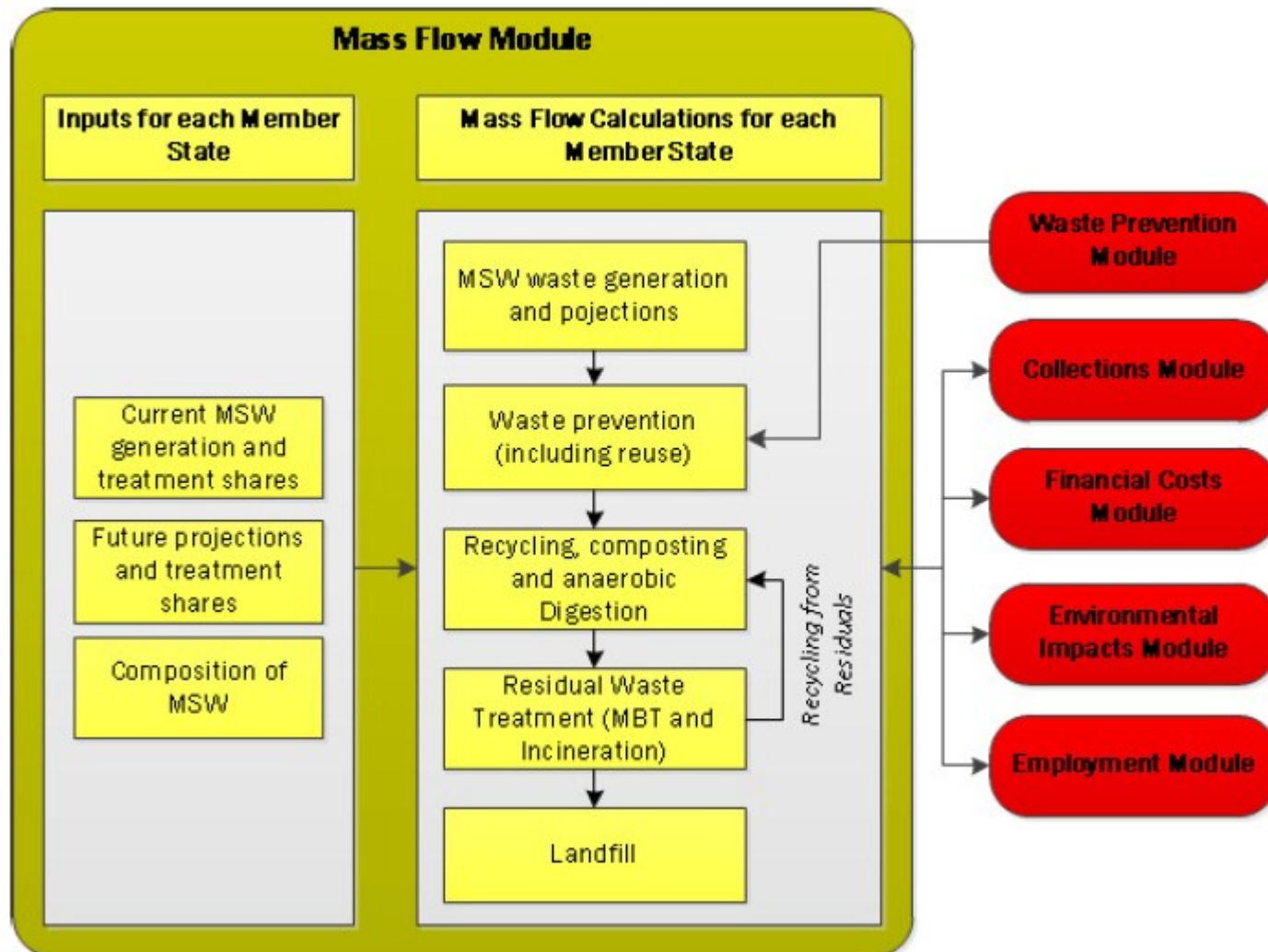
- Tehlikeli atıkların izlenebilirliğinin geliştirilmesi,
 - Kirleten-öde prensibindeki atık üreticisinin- faaliyetlerine dair asgari koşulların belirlenerek-sorumluluğunu maliyet-etkin olarak detaylandırılması:
 - Kobi'lerde raporlama zorunluluğunun basitleştirilmesi,
 - Temel istatistiklerin güvenilirliğini; hedeflerin harmonize ve geliştirilmiş hesaplanması ile geliştirmek,
 - Atık yönetmeliklerinde kullanılmayan-eskimiş yasal tanımların kaldırılarak, tanımların uyumlaştırılması ve uçtan uca tutarlılığının sağlanması
- Yer almaktadır.

AB 27 de plastik geri dönüşüm sektörü **162.018** adet istihdam sağlamaktadır. AB atık yönetmeliklerinin yerine getirilmesi ile **2020** yılı itibariyle **42 milyar €'luk 400.000 kişinin** çalıştığı bir geri dönüşüm sektörünün oluşması hedeflenmektedir.

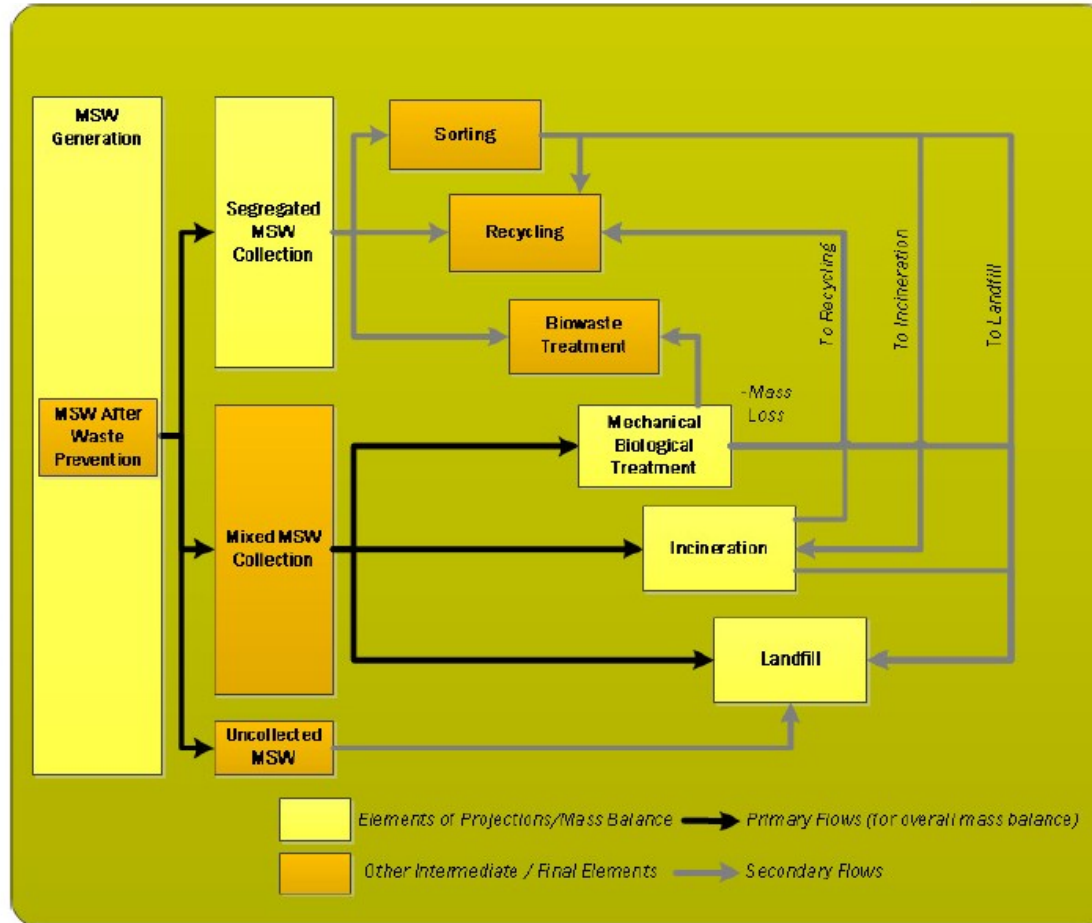
Plastiklerin biyoçözünür atık ve lastiklerde olduğu gibi depolanmasının yasaklanması gündemdedir.

'Europe new neighbourhood policy' uyarınca Akdeniz ve Karadeniz bölgesi de kapsam içinde düşünülmektedir.

AB Atık Üretimi ve Yönetimi Yeni Yönelimler

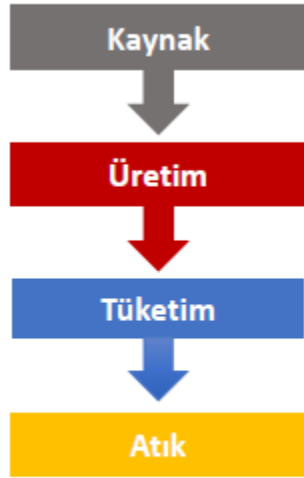
AB Yeni Yaklaşım ve Modelleme

Kaynak: EU Waste Model 07.02.2014

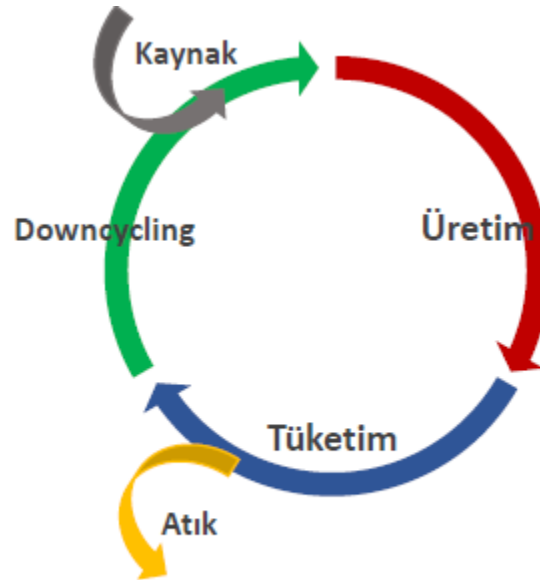
Atık Yönetiminin Döngüsel Ekonomideki Yeri

Lineer Ekonomi

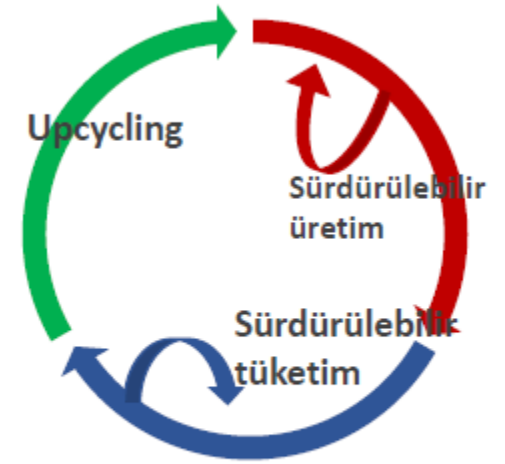
Kullan At Toplumu

Zincir Ekonomi

Daha iyi, fakat ideal değil

Döngüsel Ekonomi

Hedef

Lineer ekonomiden döngüsel ekonomiye geçiş için öncelikle toplumsal dönüşümün gerçekleşmesi gerekmektedir.

Genel Bakış:

2023 Projeksiyonu: Kişi başı gelirini 10K\$ seviyelerinden 2,5 kat artış ile yüksek gelirli ülkeler sınıfına geçmeyi hedefleyen Türkiye'nin, atık miktarında %40 ila 85, Yönetim maliyetlerinin ise 2,5 -3 kat artış beklenmektedir.

Başta sayısı 30'a ulaşan büyükşehirlerin önümüzdeki efektif 5-6 yıl içinde kentsel dönüşümü (sadece binaların yenilenmesi fırsatı olarak değil) anahtar olarak kullanarak, ulaşım, çevre, turizm, enerji başlıklarını da kapsayan döngüsel ekonomiye geçiş için gerekli alt yapı yatırımları tamamlamalıdır.

Karbon, su, atık ayak izini verimli proses ve uygulamalar ile küçültmüş, atık yönetimini de hem istihdam hem de kaynak yönetimi açısından rekabet avantajına döndürebilmiş olması halinde 2023 hedeflerini sürdürülebilir olarak yakalayabilecektir.

Hammadde ve Enerji açısından avantajlı olmayan ülkemizde lineer ekonomiden döngüsel ekonomiye geçilmesi elzemdir.

TÜRKİYE ATIK YÖNETİMİ SWOT ANALİZİ

STRENGTHS Güçlü Yönler

- 👍 Interaktif gelişen ve değişen yönetmelikler
- 👍 Yerel Yönetimlerde ve Sanayide Artan bilinçlenme ve Çevre Maliyetlerinin içselleşmeye başlaması
- 👍 Geri Dönüşüm ve Bertarafta yeni kazanımlar, Öğrenen sektör
- 👍 Açık İletişim
- 👍 İhtiyaç Analiz ve Sürekli Gelişim

WEAKNESSES Zayıf Yönler

- 👎 Finansal Model eksikliği,
- 👎 Bölgesel Farklılıklar :uygulama, denetleme ve derinlik farklılıkları
- 👎 Yavaş Karar mekanizmaları
- 👎 Veri eksikliği ve İzlenebilirlik
- 👎 Atık Yönetimi Sosyal Sorumluluk olarak görülmesi- *Social Business (!)*
- 👎 Sığ ve kırılğan Market
- 👎 Yatırım Teşvik sisteminin Atık sektörü için tersten düzenlenmesi ihtiyacı

OPPORTUNITIES Fırsatlar

- 😊 Beyan edilen- Sisteme Giren atık miktarlarının artışı
- 😊 İmtiyaz ve 3996 Sayılı Yap-İşlet Kanunu
- 😊 Bölgesel İstihdam, Yerli Üretim, İnovasyon
- 😊 Teknoloji üretme ve Pazar oluşturma
- 😊 Maddesel ve Enerji Geri Kazanımı önem kazanıyor
- 😊 Değişim ve Gelişim isteği
- 😊 Yükselen trend Sürdürülebilirlik

THREATS Tehditler

- 😞 Ekonomik krizlere duyarlılık,
- 😞 Kapasite ve know-how artışı ihtiyacı
- 😞 Yatırım ihtiyacı, Zamanlama,
- 😞 Mesleki Eğitim, kalifiye personel, KDV uygulaması vb sektörde oturmamış uygulamalar
- 😞 Bürokrasi, Net olmayan yöntemler
- 😞 Arka bahçeler, Çöplükler

2023'e Doğru Atık Yönetimi :

Dođal kaynakların etkili bir şekilde kullanılması ve korunması amacıyla *sıfır atık yaklaşımının* benimsendiği maddesel ve enerji geri kazanımının azami derecede sağlandığı çevre ve insan sağlığını sürdürülebilirlik ilkesinde garanti altına alan, teknik, ekonomik, yasal ve sosyal zemini güçlü

TEŐEKKÜRLER

Tüm Atık ve Çevre Yönetimi Derneđi

www.tayced.org